

29. Kaupunginkirjasto ¹⁾

Kirjastolautakunta

Kirjastolautakunnan kokoonpano. Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna huoltopäällikkö K. L. Kulo puheenjohtajana, ylikirjastonhoitaja, professori E. M. Bruun varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä filosofian maisteri L. E. Hyvämäki, rouva A.-L. Kasanen, opettaja J. I. Koivu, lehtori L. Mäkinen, arkistonhoitaja H. V. Raatikainen, filosofian maisterit K. G. E. Salovaara ja J. O. H. Tallqvist. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli opetus- ja sairaala-asiajn johtaja P. B. Railo ja huhtikuun 1 päivästä lukien kaupunginjohtaja E. K. Uski.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 14 kertaa. Pöytäkirjat käsittivät yhteensä 181 pykälää, saapuneita kirjelmiä oli 294 ja lähetettyjä kirjelmiä 303.

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin mm. asioista, jotka koskivat: sivupuhelimen hankkimista Töölön sivukirjastoon ²⁾; huonetilan varaamista Töölön sivukirjastolle ³⁾; Haagan ja Pakilan sivukirjastojen aukioloaikojen pidentämistä ⁴⁾; puhelimen hankkimista Kallion sivukirjastoon osastonhoitajan huoneeseen ⁵⁾; puhelimen hankkimista Käpylän sivukirjastoon ⁶⁾; nuorisolukusalin aikaansaamista Kallion sivukirjastoon ⁷⁾; palkallisen virkavapauden ja matka-apurahan myöntämistä kirjastonhoitajien jatkokurssiin osallistuville viranhaltijoille ⁸⁾; matka-apurahan ja palkallisen virkavapauden myöntämistä kirjaston viranhaltijoille osallistumista varten yleiseen kirjastokokoukseen ja kirjastoseuran opintopäiviin Orivedellä ⁹⁾; Kallion sivukirjaston sisäänkäyntiovien uusimista ¹⁰⁾; kirjasto-amanuenssin ja järjestelyapulaisen viran perustamista Toukolan sivukirjastoon ¹¹⁾; juhlatilaisuuden järjestämistä Kallion sivukirjastossa osastonhoitaja Emilie Saloviuksen erotessa kirjaston palveluksesta ¹²⁾; kirjastohuoneiston vuokraamista Pukinmäeltä ¹³⁾; uusien virkojen perustamista Lauttasaaren sivukirjastoon ¹⁴⁾; matka-avustuksen ja palkallisen virkavapauden myöntämistä ruotsinkielisten kirjastoseurojen kirjastokokoukseen osallistuville viranhaltijoille ¹⁵⁾; huoneiston varaamista Eteläiselle sivukirjastolle ¹⁶⁾; puhelimen hankkimista pääkirjaston ruotsalaisen apulaiskirjastonjohtajan huoneeseen ¹⁷⁾; kirja-auton hankkimista kaupunginkirjastoon ¹⁸⁾; kirjastonjohtaja U. Saarnion ja sairaalasivukirjastonhoitaja S.-L. Merin oikeuttamista tekemään virkamatka osallistumista varten kansainväliseen kirjastokongressiin Brysselissä ¹⁹⁾; lainaustoiminnan järjestämistä Nikkilän sairaalan Salon kauppalassa sijaitsevalla kroonisesti sairaitten potilasosastolla ²⁰⁾; lähetin virkojen muuttamista järjestelyapulaisen viroiksi ²¹⁾; Vallilan sivukirjaston huoneistotarvetta ²²⁾; tontin varaamista Munkkiniemen sivukirjastolle ²³⁾; järjestelyapulaisen ja siivooja-vahtimestarin virkojen perustamista Haagan sivukirjastoon ²⁴⁾; ja uuden sivukirjaston perustamista Pukinmäelle ²⁵⁾.

Lausuntoja annettiin kaupunginhallitukselle asioista, jotka koskivat: Helsingin ruotsa-

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa. ²⁾ Kirj. lk. 28. 1. 6 §. — ³⁾ S:n 28. 1. 9 §. — ⁴⁾ S:n 28. 1. 28 §. — ⁵⁾ S:n 25. 2. 33 §. — ⁶⁾ S:n 25. 3. 44 §. — ⁷⁾ S:n 22. 4. 60 §. — ⁸⁾ S:n 22. 4. 62 §. — ⁹⁾ S:n 22. 4. 70 ja 71 §. — ¹⁰⁾ S:n 20. 5. 79 §. — ¹¹⁾ S:n 20. 5. 81 §. — ¹²⁾ S:n 17. 6. 91 §. — ¹³⁾ S:n 17. 6. 94 §. — ¹⁴⁾ S:n 17. 6. 96 §. — ¹⁵⁾ S:n 17. 6. 97 §. — ¹⁶⁾ S:n 17. 6. 104 §. — ¹⁷⁾ S:n 6. 9. 118 §. — ¹⁸⁾ S:n 6. 9. 121 §. — ¹⁹⁾ S:n 6. 9. 125 §. — ²⁰⁾ S:n 30. 9. 132 §. — ²¹⁾ S:n 30. 9. 133 §. — ²²⁾ S:n 21. 10. 154 §. — ²³⁾ S:n 18. 11. 160 §. — ²⁴⁾ S:n 18. 11. 161 §. — ²⁵⁾ S:n 16. 12. 175 §.

laisen työväenopiston sekä Etu- ja Taka-Töölön sivukirjastojen rakentamiskysymystä¹⁾; revisiotoimiston tarkastuskertomusta²⁾; virastotalon rakentamista Puistolaan³⁾; kaupungin osallistumista Puistolan VPK:n talon lisärakennushankkeen rahoittamiseen ja huoneistojen vuokraamiseen sanotusta rakennuksesta⁴⁾; kirjastolautakunnan valvonnan alaisten yleishyödyllisten laitosten tekemiä avustusanomuksia v:lle 1955⁵⁾; irtaimen omaisuuden tarkastajien v:n 1954 toimintakertomusta⁶⁾; kaupungin kiinteän omaisuuden tarkastajien v:n 1954 kertomusta⁷⁾; kaupungin vuositilintarkastajien v:n 1954 kertomusta⁸⁾; kirjaston sivuosaston perustamista Suomenlinnaan⁹⁾; kirjastotoiminnan järjestämistä Vallisaareen¹⁰⁾; hankintaohjekomitean tiedustelua hankintaorganisaatiosta¹¹⁾; »Kirjasto keskelle kylää»-toimikunnan kirjelmää Herttoniemen sivukirjaston sijainnista¹²⁾; musiikki-osaston perustamista kaupunginkirjastoon tai muun sopivan kunnallisen elimen yhteyteen¹³⁾; opintokerhotoiminnan keskittämistä kaupungin alaisissa laitoksissa tai elimissä¹⁴⁾ ja tontin varaamista Herttoniemen sivukirjastoa varten¹⁵⁾.

Kirjaston toiminta

Henkilökunta. Kertomusvuonna oli kaupunginkirjaston palveluksessa 159 vakinaista viranhaltijaa ja 8 tilapäistä viranhaltijaa. Tuntipalkkaisia kirjastoapulaisia käytettiin 28 803 t. ja muuta tuntipalkkaista työvoimaa 9 089 t.

Eteläisen sivukirjaston apulaisvahtimestari Kaarlo Laine kuoli 2. 6.

Virkaero myönnettiin omasta pyynnöstä kirjastoamanuenssi O. Päiviölle 15. 2. alkaen; kirjastoamanuenssi M. Kauppilalle 1. 4. alkaen; kirjastoamanuenssi P. Siukoselle 1.5. alkaen; osastonhoitaja E. Saloviukselle eläkeiän perusteella 1. 9. alkaen; taloudenhoitaja L. Molanderille 1. 9. alkaen; kirjastoamanuenssi K. Saloselle 1. 9. alkaen ja sivukirjastonhoitaja E. Seppälälle 1. 1. alkaen.

Kaupunginkirjastoon nimitettiin seuraavat uudet viranhaltijat: Töölön sivukirjaston opiskeluneuvoksi filosofian kandidaatti M. Louhivaara 1. 2. alkaen; kirjastoamanuensseiksi filosofian kandidaatti R. Forss, ylioppilas R. Heinonen, filosofian kandidaatti E. Mankila, ylioppilas M. Saarto ja filosofian kandidaatti P. Siukonen 1. 3. alkaen; Pitäjänmäen sivukirjastonhoitajaksi filosofian kandidaatti P. Siukonen 1. 5. alkaen; kirjastoamanuenssiksi ylioppilas K. Rauhanen 1. 5. alkaen; järjestelyapulaisiksi E. Suojanen ja A. Strengell 1. 6. alkaen; osastonhoitajaksi filosofian kandidaatti K. Salonen 1. 9. alkaen; kirjastoamanuensseiksi filosofian kandidaatit M. Purola ja T. Tolakivi 1. 9. alkaen; vt; taloudenhoitajaksi A. Routasuo 1. 9. alkaen; kirjastoamanuensseiksi ylioppilaat M.-L. Huumo ja A.-L. Immonen 1. 10. alkaen; kirjastoamanuenssiksi filosofian kandidaatti V. Ingman 1. 11. alkaen ja Eteläisen sivukirjaston apulaisvahtimestari O. Koponen 1. 12. alkaen.

Toukolan sivukirjastoon perustettiin uusi kirjastoamanuenssin virka kaupunginvaltuuston päätöksellä 7. 9. 1955.

Sairaustilasto v. 1955

Vakinaiset viranhaltijat	Lukumäärä	% luvusta 159	sairauspäiviä	% luvusta 2000
Kirjastoammatillinen henkilökunta ja järjestelyapulaiset	122	76.7	1 641	82.1
Toimisto ja taloushenkilökunta	37	23.3	359	17.9
Yhteensä	159	100.0	2 000	100.0

Sairauspäiviä henkeä kohti $\frac{2\ 000}{159} = 12.58$ päivää.

Kirjastokokoukset ja opintomatkat. III pohjoismaiseen kirjastonhoitajien jatkokurssiin Oslossa 27. 6. — 5. 8. osallistuivat sivukirjastonhoitajat E. Seppälä ja V. Lumme. Brysse-

¹⁾ Kirj. lk. 28. 1. 10 §. — ²⁾ S:n 25. 2. 24 §. — ³⁾ S:n 25. 2. 28 §. — ⁴⁾ S:n 25. 2. 30 §. — ⁵⁾ S:n 25. 3. 43 §. — ⁶⁾ S:n 20. 5. 78 §. — ⁷⁾ S:n 6. 9. 119 §. — ⁸⁾ S:n 6. 9. 120 §. — ⁹⁾ S:n 6. 9. 122 §. — ¹⁰⁾ S:n 6. 9. 123 §. — ¹¹⁾ S:n 30. 9. 138 §. — ¹²⁾ S:n 30. 9. 138 §. — ¹³⁾ S:n 11. 11. 156 §. — ¹⁴⁾ S:n 18. 11. 168 §. — ¹⁵⁾ S:n 16. 12. 174 §.

lissä 11. — 18. 9. järjestettyyn Kansainvälisen kirjastoseurojen liiton, Kansainvälisen dokumentaatioliiton ja Kansainvälisen musiikkikirjastojen liiton yhteiseen kokoukseen osallistuivat apulaiskirjastonjohtaja M. K. Närhi ja sivukirjastonjohtaja E. Wirla.

Pääkirjasto. *Suomalaisella lainausosastolla* järjestettiin 5 kulttuurin eri aloja koskevaa näyttelyä sekä 6 maailmankirjallisuuden ja kotimaisen kirjallisuuden klassikkojen tuotannon esittelyä. Erityisellä taululla esiteltiin »Viikon kirja» kiinnittäen huomiota tiedemies-ten, kirjailijoiden ym. merkkipäiviin.

Ruotsalaisen ja vieraskielisen kirjallisuuden lainausosastolla järjestettiin yhteensä 24 sekä tieto- että kaunokirjallisuutta esittelevää näyttelyä. Lisäksi järjestettiin eräitä erikoisnäyttelyitä ajankohtaisten kulttuuritapahtumien johdosta.

Yleisessä lukusalissa järjestettiin 4 eri kulttuurin aloja käsittelevää näyttelyä.

Sekä lainausosastoilla että yleisen lukusalin eteisaulassa esiteltiin maalaustaidetta vaihtuvina taidejäljennöksinä.

Lasten lainausosastolla järjestettiin 10 eriaiheista tieto- ja kaunokirjallisuuden esittelyä. Satuosaston esittelytaululla oli vuodenaikoihin ja juhlapäiviin liittyviä sekä satuaiheisia kuvanäyttelyitä.

Lasten lukusalissa toimeenpantiin 4 eri tietokilpailusarjaa, joiden yhteinen osanottajamäärä oli 244. Kevätkauden tehtävät liittyivät luonnontieteisiin siten, että alle 10-vuotiaat tutustuivat eläin- ja kasvitieteisiin, kun taas yli 10-vuotiaat saivat tehtävänsä fysiikan, kemian ja biologian alalta. Syyskauden tehtäväsarjoissa tarkasteltiin antiikin kulttuurin vaikutusta nykyaikaan. Kirjapalkintoja parhaiten vastanneille lahjoittivat Suomalainen Kirjakauppa ja Kustannusosakeyhtiö Otava. Lisäksi järjestettiin tietokirjaesittelyjä ja kilpailusarjoihin liittyviä näyttelyitä.

Kallion sivukirjasto. *Aikuisten lainausosastolla* järjestettiin 31 kulttuurin eri aloja koskevaa näyttelyä, joiden aihe usein liittyi ajankohtaisiin kulttuurimerkkipäiviin tai sivukirjaston kerhojen ohjelmiin.

Opintolukusalissa esiteltiin erityisellä taidekirjallisuushyllyllä eri aikojen ja maiden taidetta. Lukusalin käyttäjiä varten järjestettiin yläaulaan 19 näyttelyä, joihin usein liittyi luettelo lukusalissa olevasta, näyttelyn aiheeseen liittyvästä kirjallisuudesta.

Lasten lainausosastolla järjestettiin 20 tieto- ja kaunokirjallisuuden esittelyä. Kertomusvuoden aikana otettiin käytäntöön uusi tietokirjallisuuden esittelytapa: värikuvien varustetut vihkoluettelot eri alojen kirjallisuudesta. Satuikäisille pidettiin 28 satuiltaa, joiden osanottajamäärä oli yhteensä 1 068.

Lasten ja nuorison lukusalissa pidettiin päivittäin kuvakirjatunteja kuvakirjaikäisille. Kouluikäisille järjestettiin kaksi eri tietokilpailusarjaa, joista kumpikin käsitti viisi kilpailua. Kevätkaudella oli aiheena Suomen maantiede, syyskaudella Euroopan valtioiden maantiede ja historia. Kirjapalkinnot parhaille vastaajille lahjoitti Suomalainen Kirjakauppa. Lukusalissa järjestettiin 9 eri tiedonalojen esittelyä sekä nuorempia lukusalin käyttäjiä varten 28 kuvanäyttelyä, joiden aiheet liittyivät vuodenaikoihin sekä satutunneilla kerrottuihin satuihin. Lasten lukusalin käyttäjiä varten järjestettiin yläaulaan 19 eri tiedonaloihin liittyvää näyttelyä. Eri alojen tietokirjallisuutta alettiin esitellä taidejäljennöksin kuvitettujen vihkoluetteloiden avulla.

Aikuisten lainausosastolla saatiin valmiiksi arkkitehti T. Laineen suunnitelman mukainen kaluston uudistus ns. pyörösalin osalta. Kirjaston kaikki valaisinlaitteet uusittiin arkkitehti T. Laineen sekä insinöörin E. Ikonen ja V. Lipponen suunnitelman mukaan.

Töölön sivukirjasto. *Lainausosastolla* ja eteisen näyttelytaululla järjestettiin useita kulttuurin eri aloja koskevia näyttelyitä. Esittelyhyllyillä esiteltiin eri alojen arvokasta kirjallisuutta.

Lastenosastolla pidettiin viikottaisia satutunteja. Kouluikäisille järjestettiin tietokilpailuja, joiden kysymykset käsittelivät luonnontiedettä, tekniikan saavutuksia, maantiedettä, kielitiedettä ja kirjallisuuden historiaa. Osanottajia oli 108. Kirjapalkinnot lahjoitti Akateeminen Kirjakauppa.

Käpylän sivukirjasto. *Lainausosastolla* järjestettiin 6 eri tiedonalojen näyttelyä. Lastenosastolla pidettiin 24 satutuntia, joissa oli keskimäärin 34 kuulijaa. Kouluikäisille järjestettiin 7 eriaiheista tietokilpailua, joihin osallistui 89 lasta.

Eteläinen sivukirjasto. *Lainausosastolla* järjestettiin 11 eri tiedonalojen esittelyä. *Nuoriso-osastolla* oli samoin 11 eri tiedonalojen esittelyä. Kouluikäisille pidettiin 6 tietokilpailua, joiden aiheet olivat luonnontieteiden, maantieteen ja kirjallisuuden piiristä.

Osanottajia oli 111. Kirjapalkinnot lahjoitti Suomalainen kirjakauppa. Pienempiä kirjastonkäyttäjää varten järjestettiin vuodenaikoihin liittyviä ja satuaiheisia kuvanäyttelyitä.

Kalustotäydennyksenä saatiin molemmille osastoille kirjahyllyjä sekä pöytävalaisimet. Aikuisten osastolle hankittiin pystyvaatenaulakko.

Pasilan sivukirjasto. Lainaوسastolla oli eri alojen tietokirjallisuuden esittelyjä. Lehtisali maalattiin, paperoitiin ja sinne laitettiin terveysikkuna. Kaluston täydennyksenä hankittiin lainausosastolle kaksi pöytää, tuoleja, ikkunaverhot sekä vaatenaulakko.

Toukolan sivukirjasto. Lastenosastolla järjestettiin 6 eri tiedonaloja koskevaa kaksoisnäyttelyä, aikuisten osastolla lisäksi jouluaiheinen näyttely. Aikuisten- ja lastenosastojen väliset sisäovet korjattiin ja lasten osastolle hankittiin vaatenaulakko.

Haagan sivukirjasto. Kirjasto muutti vuoden alussa uuteen huoneistoon Pohjois-Haagaan, Pietari Hannikaisentie 3:een. Muuton yhteydessä uusittiin kirjaston kalustus.

Herttoniemen sivukirjasto. Kirjastossa järjestettiin 10 kulttuurin eri aloja koskevaa näyttelyä. Kalustoa täydennettiin hankkimalla keskilattialle sijoitettu lisähylly ja kirjavuunu.

Lauttasaaren sivukirjasto. Kirjanäyttelyitä on järjestetty tieteen ja taiteen eri aloilta. Lauttasaarelaiden taiteilijoiden tauluja on ollut kirjastossa näytteillä.

Munkkiniemen sivukirjasto. Kaluston täydentämiseksi on hankittu uusi kirjahylly.

Malmin sivukirjasto. Kirjallisuuden eri aloilta järjestettiin 10 näyttelyä. Lapsille pidettiin 8 »viikon kysymys»-kilpailua. Uusi kortistokaappi hankittiin entisen täydennykseksi. Kirjastossa suoritettiin maalaustöitä.

Oulunkylän sivukirjasto. Lukusalipuolen kalusto on uusittu ja kirjaston parkettilattia höylätty.

Pakilan sivukirjasto. Järjestettiin 8 näyttelyä kulttuurin eri aloilta. Kirjaston sisustusta on täydennetty.

Sairaalasivukirjasto. Kirjastotoiminta aloitettiin Nikkilän sairaalan B-sairaalassa Salossa.

Poliisilaitoksen sivukirjasto. Sivukirjasto aloitti toimintansa 10. 2. Keskuspoliisi-asemalla sijaitsevassa huoneessa.

Kirjavarasto. Kirjavaraston luetteloista poistettiin 15 740 loppuunkulunutta nidosta, joista 7 205 pääkirjastoon, 1 764 Kallion, 2 229 Töölön, 748 Vallilan, 36 Käpylän, 293 Eteläisen, 12 Pasilan, 1 Toukolan, 431 Haagan, 56 Herttoniemen, 70 Kulosaaren, 522 Lauttasaaren, 434 Munkkiniemen, 345 Malmin, 126 Oulunkylän, 163 Pakilan, 253 Puistolalan, 432 Sairaala-, 576 Tapanilan ja 44 Pitäjänmäen sivukirjastoon kuuluneita kirjoja.

Kirjastoon hankittiin ja luetteloiitiin 31 108 uutta nidosta. Näistä tuli 9 009 pääkirjastoon, 3 357 Kallion, 2 510 Töölön, 1 084 Vallilan, 2 106 Käpylän, 1 176 Eteläisen, 340 Pasilan, 1 057 Toukolan, 934 Haagan, 890 Herttoniemen, 391 Kulosaaren, 1 441 Lauttasaaren, 1 116 Munkkiniemen, 775 Malmin, 403 Oulunkylän, 733 Pakilan, 524 Puistolalan, 1 754 Sairaala-, 669 Tapanilan, 285 Pitäjänmäen, 147 Vartiokylän, 92 Palokunnan ja 315 Poliisilaitoksen sivukirjastoon.

Luetteloitu kirjavarasto käsitti kertomusvuoden alussa 557 585 nidosta ja vuoden lopussa 572 953 nidosta. Viimeksi mainituista oli 360 951 eli 63.0 % suomenkielistä, 174 581 eli 30.5 % skandinaavista ja 37 421 eli 6.5 % muunkielistä kirjallisuutta.

Kirjavaraston arvo arvioitiin kertomusvuoden alkaessa 151 569 749 mk:ksi ja vuoden päättyessä 175 249 806 mk:ksi. Kertomusvuoden päättyessä kirjavarasto jakaantui eri luokkiin seuraavasti:

Kirjallisuusluokka	Nidoksia	%
000 Ensyklopedia.....	10 156	1.8
100 Filosofia, kulttuuri, kasvatustiede	16 838	2.9
200 Uskonnot, mytologia	9 859	1.7
300 Yhteiskuntatiede	17 449	3.1
400 Maantiede, matkat, kansatiede	24 797	4.3
500 Matematiikka, luonnontieteet	18 991	3.3
600 Lääketiede, tekniikka, talous	28 802	5.0
700 Taide, liikuntakasvatus	25 542	4.5
800 Kirjallisuushistoria, kielitiede	25 125	4.4
900 Historia, elämäkerrat, sukututkimus	28 844	5.0

Kirjallisuusluokka		Nidoksia	%
0—9	Kaunokirjallisuus	200 281	35.0
I	Uskonnot	8 037	1.4
II	Historia, arkeologia ja elämäkerrat	21 136	3.7
III	Maantiede, kansatiede, antropologia ja matkakertomukset	9 081	1.6
IV	Romaanit, kertomukset ja sadut	38 417	6.7
V	Runot, näytelmät, albumit sekä kirjallisuushistoria ja taide	24 681	4.3
VI	Luonnontiede, matematiikka, lääketiede ja teknologia	10 143	1.8
VII	Oikeus- ja valtiotiede, yhteiskunnalliset kysymykset ja talous	13 930	2.4
VIII	Kielitiede	2 497	0.4
IX	Filosofia, siveysoppi, kasvatus, kirja- ja kirjastotiede, urheilu sekä muut sekalaiset aineet	12 114	2.1
X	Lukusaleihin sijoitettu kirjallisuus (hakuteokset, sidotut aikakaus- ja sanomalehdet ym.)	26 233	4.6
Yhteensä		572 953	100.0

Pääkirjaston ja sivukirjastojen kesken kirjavarasto jakaantui seuraavasti:

1955			1954			1955			1954		
Lainauspaikka	Nidoksia	%	Nidoksia	%		Lainauspaikka	Nidoksia	%	Nidoksia	%	
Pääkirjasto	214 094	37.4	212 290	38.0		Lauttasaaren	16 702	2.9	15 783	2.8	
Sivukirjasto:						Munkkiniemen	17 011	3.0	16 329	3.0	
Kallion	101 066	17.6	99 473	17.8		Malmin	10 985	1.9	10 555	1.9	
Töölön	37 621	6.6	37 340	6.7		Oulunkylän ..	5 889	1.0	5 612	1.0	
Vallilan	29 986	5.2	29 650	5.3		Pakilan	5 512	1.0	4 942	0.9	
Käpylän	28 855	5.0	26 785	4.8		Puistolan	4 996	0.9	4 725	0.8	
Eteläinen	18 670	3.2	17 787	3.3		Sairaala-	26 748	4.7	25 426	4.6	
Pasilan	10 178	1.8	9 850	1.8		Tapanilan ...	5 733	1.0	5 640	1.0	
Toukolan	4 501	0.8	3 445	0.6		Pitäjänmäen	4 206	0.7	3 965	0.7	
Haagan	8 694	1.5	8 191	1.5		Vartiokylän ..	2 591	0.5	2 444	0.4	
Herttoniemen	5 810	1.0	4 976	0.9		Palokunnan ..	2 056	0.4	1 964	0.3	
Kulosaaren ...	9 672	1.7	9 351	1.7		Poliisilaitoksen	1 377	0.2	1 062	0.2	
Yhteensä						Yhteensä	572 953	100.0	557 585	100.0	

Kirjalahjat. Kertomusvuonna vastaanotti kaupunginkirjasto kirjalahjoituksia seuraavilta: Alankomaiden, Belgian, Englannin, Israelin, Italian lähetystöt; Japanin konsulaatti; Kanadan, Kiinan Kansantasavallan, Norjan, Pakistanin, Romanian Kansantasavallan lähetystöt; Saksan Liittotasavallan kauppaedustusto; Tanskan suurlähetystö; Unkarin Kansantasavallan lähetystö; United States Information Service; Pythagorean society; Obenbare Leesgaal en Bibliothek te Amsterdam; Bragen leikekokoelma; Central-föreningen; Rotaryklubb; Societas gerontologica; Tukholman kaupunginkirjasto; Akateeminen kirjakauppa; Eesti Kirjanike Kooperatiiv, Lund; Helsingin Baha'i Seura; Huoltolautakunta; Lahden kaupunginkirjasto; Kulutusosuuskuntien Keskusliitto; Kööpenhaminan Valtionarkisto; Mikkelin kaupunginhallitus; Suomen Akatemia; Suomen Metsäyhdistys; Suomen Pankki; Suomen Rauhanpuolustajat; Suomen Ulkomaankauppaliitto; Suomi—Kiina-Seura; Svenska Centralidrottsförbund; Svenska litteratursällskapet i Finland; Svensk Österbottniska samfundet, Vaasa; Tampereen kaupunginhallitus; Tieteellisten Seurain kirjasto; Tieteellisten seurain liitto; Turun Yliopiston kirjasto; Turun kaupungin tilastotoimisto; Valtion julkaisutoimisto; Oy. Weilin & Göös Ab; Väinölän päiväkot; Yhteiskunnallinen Korkeakoulu; Yliopiston kirjasto; Mr. L. L. Atkinson; tohtorinna A. S. Bock; kirjailija K.-H. Bolay; filosofian tohtori P. Bruun; sairaanhoitaja E. Dedeker; herra H. Evander; F. Grillo, New York; maisteri H. Grönroos; rouva G. Idman; Mr. C. H. Jones; insinööri I. A. Karhi; herra U. Korhonen; Mr. C. I. Krafft; rouva S. Kuitunen; taidetakoja V. Lindeman; valtiotieteen kandidaatti S. A. Lundelin; rouva Lyytinen; pääkonsuli M. Nordberg; kirjastoamanuenssi R. Norrmén; rouva S. Nylander; rouva S. Pajari; herra N. Pogreboff; lehtori E. Pontán; kirkkoherra E. Selin; puutarhuri M. Stenius; filosofian maisteri P. Söderlind, Bromma; filosofian maisteri J. O. Tallqvist; työmies Å. E. V. Tamminen; rouva E. Thomé; rouva S. Wasastjerna; varatuomari A. Viranko; rouva L. Voionmaa ja valokuvaaja A. Währn.

Aukioloajat. Pääkirjastossa ja Kallion sivukirjastossa lainausosastot olivat avoinna arkipäivisin klo 10—20, aikuisten lukusalit sekä arkipäivisin että sunnuntaisin klo 10—22. Lasten lukusalit olivat avoinna arkipäivisin klo 10—20 sekä sunnuntaisin klo 15—20.

Pyhä- ja juhlapäivisin kirjasto oli avoinna seuraavasti: uudenvuodenpäivänä, pitkänä-perjantaina, pääsiäispäivänä ja helluntaina lukusalit klo 15—20, vappuna ja itsenäisyyspäivänä lukusalit klo 10—20, juhannusaattona ja juhannuspäivänä sekä jouluaattona ja joulupäivänä suljettuina, muina päivinä niinkuin sunnuntaisin; Vallilan, Töölön, Käpylän, Eteläisen, Haagan, Herttoniemen, Lauttasaaren, Munkkiniemen, Malmin, Pakilan, Puistolan ja Tapanilan kirjastojen lainausosastot olivat avoinna klo 10—20; Kulosaaren, Oulunkylän, Pasilan, Toukolan ja Pitäjänmäen maanantaisin, tiistaisin ja perjantaisin klo 15—20 sekä keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 13—18; Vartiokylän maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 17—20; sekä sairaalasivukirjastot potilaita varten Kivelän, Marian ja Auroran sairaaloissa klo 11.30—18.30; Nikkilän sairaalassa ja Tuberkuloosiparantolassa klo 11.30—20 sekä Malmin sairaalassa tiistaisin ja torstaisin klo 11—16. Henkilökuntaa varten Kivelän sairaalassa keskiviikkoisin klo 18—20.30; Marian sairaalassa tiistaisin klo 18—20.30; Nikkilän sairaalassa maanantaisin klo 18—20.30 ja torstaisin klo 14—16; Malmin sairaalassa tiistaisin ja torstaisin klo 14—15; Tuberkuloosiparantolassa tiistaisin klo 18—20.30; Auroran sairaalassa keskiviikkoisin klo 13—20.30 sekä Sofianlehdon vastaanottokodissa maanantaisin ja perjantaisin klo 17—19.

Lainaus. Kirjalainojen lukumäärä v. 1955 ja 1954 oli seuraava:

Lainauspaikka	1955			1954		
	Lainauspäiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäivää kohden	Lainauspäiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäivää kohden
Pääkirjasto	301	504 857	1 677	300	511 285	1 704
Sivukirjasto:						
Kallion	301	311 309	1 034	300	324 646	1 082
Töölön	301	141 243	469	297	147 273	496
Vallilan	301	88 639	294	300	94 308	314
Käpylän	301	91 534	304	300	98 683	329
Eteläinen	301	67 796	225	300	62 795	209
Toukolan	301	21 765	72	189	14 423	76
Pasilan	300	14 342	48	299	15 059	50
Haagan	296	39 104	132	299	22 722	76
Herttoniemen	301	42 850	142	299	31 459	105
Kulosaaren	300	10 982	37	299	10 631	36
Lauttasaaren	300	73 469	245	300	72 465	242
Munkkiniemen	301	61 358	204	300	61 235	204
Malmin	301	40 494	135	300	44 332	148
Oulunkylän	297	18 491	62	299	19 760	66
Pakilan	300	33 218	111	289	25 125	87
Puis-tolan	301	31 131	103	299	28 139	94
Tapanilan	301	32 092	107	299	29 633	99
Pitäjänmäen	151	15 361	102	132	12 086	91
Vartiokylän	150	4 536	30	148	4 279	29
Sairaala-	300	119 116	397	302	118 221	391
Poliisilaitoksen	134	1 381	10	—	—	—
Palokunnan	100	1 489	15	101	1 743	17
Yhteensä	—	1 766 557	5 955	—	1 750 302	5 945

Suurin määrä päivässä annettuja kirjalainoja oli 10 715 oltuaan v. 1954 9 949.

Aikuisten sekä lasten ja nuorison suhteellinen osuus lainausliikkeeseen oli eri lainauspaikoilla seuraava:

Lainauspaikka	Aikuisten kirjallainat	Lasten ja nuorison kirjallainat	Lainauspaikka	Aikuisten kirjallainat	Lasten ja nuorison kirjallainat
	%	%		%	%
Pääkirjasto	75.3	24.7	Lauttasaaren	53.8	46.2
Sivukirjasto:			Munkkiniemen ..	56.8	43.2
Kallion	68.1	31.9	Malmin	48.8	51.2
Töölön	65.5	34.5	Oulunkylän	42.6	57.4
Vallilan	58.5	41.5	Pakilan	43.2	56.8
Käpylän	58.4	41.6	Puistolan	39.1	60.9
Eteläinen	47.1	52.9	Sairaala-	85.9	14.1
Pasilan	56.4	43.6	Tapanilan	34.0	66.0
Toukolan	54.9	45.1	Pitäjänmäen	37.8	62.2
Haagan	50.2	49.8	Vartiokylän	44.6	55.4
Herttoniemen	37.2	62.8	Palokunnan	100.0	—
Kulosaaren ...	38.1	61.9	Poliisilaitoksen .	100.0	—
			Yhteensä	64.2	35.8
			(1954)	64.9	35.1

Kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden välinen suhde selviää seuraavasta taulukosta, jossa myöskin on otettu huomioon aikuisille sekä lapsille ja nuorisolle annettujen lainain välinen ero:

Lainauspaikka	Aikuisten kirjallainat						Lasten ja nuorison kirjallainat						Kirjallainat kaikkiaan					
	Kauno-kirjallisuus		Tieto-kirjallisuus		Yhteensä		Kauno-kirjallisuus		Tieto-kirjallisuus		Yhteensä		Kauno-kirjallisuus		Tieto-kirjallisuus		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku		Luku	%	Luku	%	Luku		Luku	%	Luku	%	Luku	
Pääkirjasto	212 654	56.0	167 462	44.0	380 116		109 140	87.5	15 637	12.5	124 777		321 794	63.7	183 099	36.3	504 893	
Sivukirjasto:																		
Kallion	133 470	63.0	78 424	37.0	211 894		88 920	89.4	10 495	10.6	99 415		222 390	71.4	88 919	28.6	311 309	
Töölön	58 340	63.0	34 232	37.0	92 572		43 095	88.5	5 576	11.5	48 671		101 435	71.8	39 808	28.2	141 243	
Vallilan	33 877	65.3	18 001	34.7	51 878		33 554	91.3	3 207	8.7	36 761		67 431	76.1	21 208	23.9	88 639	
Käpylän	34 784	65.1	18 651	34.9	53 435		34 453	90.4	3 646	9.6	38 099		69 237	75.6	22 297	24.4	91 534	
Eteläinen	21 398	67.0	10 522	33.0	31 920		32 305	90.0	3 571	10.0	35 876		53 703	79.2	14 093	20.8	67 796	
Pasilan	5 450	67.4	2 632	32.6	8 082		5 567	88.9	693	11.1	6 260		11 017	76.8	3 325	23.2	14 342	
Toukolan	7 586	63.5	4 368	36.5	11 954		8 548	87.1	1 263	12.9	9 811		16 134	74.1	5 631	25.9	21 765	
Haagan	13 722	70.0	5 897	30.0	19 619		17 950	92.1	1 535	7.9	19 485		31 672	81.0	7 432	19.0	39 104	
Herttoniemen	10 579	66.4	5 360	33.6	15 939		24 637	91.5	2 274	8.5	26 911		35 216	82.2	7 634	17.8	42 550	
Kulosaaren ...	3 000	71.6	1 189	28.4	4 189		6 353	93.5	440	6.5	6 793		9 353	85.2	1 629	14.8	10 982	
Lauttasaaren ..	24 915	63.0	14 614	37.0	39 529		30 610	90.2	3 330	9.8	33 940		55 525	75.6	17 944	24.4	73 469	
Munkkiniemen	22 385	64.2	12 467	35.8	34 852		22 889	86.4	3 617	13.6	26 506		45 274	73.8	16 084	26.2	61 350	
Malmin	13 177	66.7	6 565	33.3	19 742		19 039	91.7	1 713	8.3	20 752		32 216	79.6	8 278	20.4	40 534	
Oulunkylän ...	5 327	67.6	2 556	32.4	7 883		9 919	93.5	689	6.5	10 608		15 246	82.5	3 245	17.5	18 453	
Pakilan	9 903	69.0	4 449	31.0	14 352		17 427	92.4	1 439	7.6	18 866		27 330	82.3	5 888	17.7	33 218	
Puistolan	7 735	63.6	4 432	36.4	12 167		17 196	90.7	1 768	9.3	18 964		24 931	80.1	6 200	19.9	31 131	
Sairaala-	53 818	52.6	48 511	47.4	102 329		14 475	86.2	2 312	13.8	16 787		68 293	57.3	50 823	42.7	119 116	
Tapanilan	7 147	65.4	3 779	34.6	10 926		19 127	90.4	2 039	9.6	21 166		26 274	81.9	5 818	18.1	32 092	
Pitäjänmäen	4 116	70.9	1 693	29.1	5 809		8 868	92.8	684	7.2	9 552		12 984	84.5	2 377	15.5	15 361	
Vartiokylän ..	1 454	71.8	571	28.2	2 025		2 421	96.4	90	3.6	2 511		3 875	85.4	661	14.6	4 436	
Poliisilaitoksen	790	57.2	591	42.8	1 381		—	—	—	—	—		790	57.2	591	42.8	1 381	
Palokunnan ...	887	59.6	602	40.4	1 489		—	—	—	—	—		887	59.6	602	40.4	1 489	
Yhteensä	686 514	60.5	447 568	39.5	1 134 082		566 493	89.6	66 018	10.4	632 511		1 253 007	70.9	513 550	29.1	1 766 557	
(1954)	695 917	61.3	439 961	38.7	1 135 878		552 079	89.9	62 345	10.1	614 424		1 247 996	71.3	502 306	28.7	1 750 302	

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaiseva taulukko:

Lainauspaikka	Suomenkielinen kirjallisuus		Skandinaavinen kirjallisuus		Muunkielinen kirjallisuus		Kirjalainat kaikkiaan	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Pääkirjasto	355 151	70.3	123 664	24.5	26 042	5.2	504 857	28.6
Sivukirjasto:								
Kallion	283 325	91.0	25 625	8.2	2 359	0.8	311 309	17.6
Töölön	100 814	71.4	35 726	25.3	4 703	3.3	141 243	8.0
Vallilan	77 403	87.3	10 890	12.3	346	0.4	88 639	5.0
Käpylän	77 261	84.4	11 722	12.8	2 551	2.8	91 534	5.2
Eteläinen	55 876	82.4	11 729	17.3	191	0.3	67 796	3.8
Pasilan	13 070	91.1	1 259	8.8	13	0.1	14 342	0.8
Toukolan	18 054	82.9	3 281	15.1	430	2.0	21 765	1.2
Haagan	31 786	81.3	7 077	18.1	241	0.6	39 104	2.2
Herttoniemen	38 880	90.7	3 473	8.1	497	1.2	42 850	2.4
Kulosaaren	4 976	45.3	5 808	52.9	198	1.8	10 982	0.6
Lauttasaaren	53 234	72.4	19 091	26.0	1 144	1.6	73 469	4.2
Munkkiniemen	45 506	74.1	13 969	22.8	1 883	3.1	61 358	3.5
Malmin	38 125	94.2	2 237	5.5	132	0.3	40 494	2.3
Oulunkylän	14 868	80.4	3 522	19.1	101	0.5	18 491	1.0
Pakilan	32 396	97.5	747	2.3	75	0.2	33 218	1.9
Puistolan	29 780	95.7	995	3.2	356	1.1	31 131	1.8
Sairaala-	97 508	81.8	18 674	15.7	2 934	2.5	119 116	6.7
Tapanilan	29 825	92.9	2 246	7.0	21	0.1	32 092	1.8
Pitäjänmäen	11 548	75.2	3 795	24.7	18	0.1	15 361	0.9
Vartiokylän	4 281	94.4	255	5.6	—	—	4 536	0.3
Poliisilaitoksen	1 341	97.1	39	2.8	1	0.1	1 381	0.1
Palokunnan	1 242	83.4	247	16.6	—	—	1 489	0.1
Yhteensä	1 416 250	80.2	306 071	17.3	44 236	2.5	1 766 557	100.0
(1954)	1 400 960	80.1	308 342	17.6	41 000	2.3	1 750 302	100.0

Lukusalit olivat v. 1955 avoinna seuraavasti:

Kirjasto	Avoinna, päivää	Kirjasto	Avoinna, päivää
Pääkirjasto:		Töölö:	
opintosali	362	aikuisten lukusali	361
yleinen lukusali	362	lasten lukusali	301
sanomalehtisali	362	Eteläinen:	
lasten lukusali	301	sanomalehtisali	361
Sivukirjastot:		lasten lukusali	301
Kallio	362	Haaga	296
Vallila:		Kulosaari	300
sanomalehtisali	361	Lauttasaari	300
lasten lukusali	301	Munkkiniemi	301
Käpylä	361	Malmi	301
Pasila:		Pakila	300
sanomalehtisali	361	Puistola	301
lasten lukusali	300	Tapanila	301
		Toukola	301

Lukusalikäyntien lukumäärä v. 1955 ja 1954 käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Kirjasto	Opinto- salit	Aikuisten lukusalit	Sanoma- lehtisalit	Lasten lukusalit	Käyntejä kaikkiaan	Päivää kohden
Pääkirjasto	37 808	66 773	119 397	56 109	280 087	774
Sivukirjasto:						
Kallio	—	40 194	172 285	81 817	294 296	813
Töölö	—	20 627	—	34 696	55 323	153
Vallila	—	—	50 273	38 051	88 324	245
Käpylä	—	5 660	79 799	60 518	145 977	404
Eteläinen	—	—	65 058	30 199	95 257	264
Toukola	—	—	4 268	10 379	14 647	49
Pasila	—	—	12 730	3 984	16 714	46
Haaga	—	—	5 990	12 218	18 208	62
Kulosaari	—	—	1 462	3 840	5 302	18
Lauttasaari	—	—	29 610	47 823	77 433	258
Munkkiniemi	—	—	34 426	37 632	72 058	239
Malmi	—	—	9 971	14 658	24 629	82
Pakila	—	—	4 852	7 893	12 745	42
Puistola	—	—	3 898	14 159	18 057	60
Tapanila	—	—	7 473	16 463	23 936	79
Yhteensä	37 808	133 254	601 492	470 439	1 242 993	3 434
(1954)	39 368	149 127	656 224	498 836	1 343 555	3 925

Vuoden kuluessa ilmestyneitä aikakaus- ja sanomalehtiä oli yleisön käytettävänä seuraavat määrät:

Kirjasto	Aikakauslehtiä		Sanomalehtiä	
	luku	kpl	luku	kpl
Pääkirjasto	453	501	92	130
Sivukirjasto:				
Kallio	320	366	76	100
Vallila	118	129	49	69
Käpylä	130	145	39	50
Pasila	55	56	21	22
Töölö	106	109	—	—
Eteläinen	108	125	28	43
Toukola	80	80	—	—
Lauttasaari	100	100	1	1
Munkkiniemi	103	103	12	12
Haaga	36	38	4	4
Pitäjänmäki	19	19	3	3
Pakila	28	28	—	—
Oulunkylä	18	18	3	3
Malmi	77	77	—	—
Tapanila	25	25	4	4
Puistola	25	25	—	—
Kulosaari	50	50	—	—
Herttoniemi	34	34	—	—
Vartiokylä	10	10	1	1
Sairaalasivukirjasto:				
Auroran sairaala	9	11	—	—
Malmin »	3	3	—	—
Nikkilän »	13	39	10	82
Tub. parantola	—	—	7	59
Yhteensä	1 920	2 091	350	583

Kerhotyö. Eräänä aktiivisen kirjastotyön muotona toimivat kirjastossa seuraavat kerhot: pääkirjastossa filosofian ja logiikan kerhot, Deutsche Literatur-kerho, Cercle de la littérature française, English circle ja musiikkikerho; Kallion sivukirjastossa kirjallisuuskerho, psykologian kerho, nuorisokerho, musiikkikerho ja musiikin teorian kerho; Käpylän sivukirjastossa musiikkikerho; Malmin sivukirjastossa yleisaiheinen kirjastokerho. Nikkilän sairaalan kirjasto on järjestänyt kirjastokonsertteja.

P ä ä k i r j a s t o. *Filosofian kerhon* puheenjohtajana toimi kirjastonjohtaja, dosentti U. Saarnio. Kerho kokoontui kerran viikossa läpi vuoden, ja siinä oli 163 jäsentä. Kokouksissa oli läsnä keskimäärin 20 jäsentä. Kokouksissa pidettiin seuraavat esitelmät, joiden pohjalla keskusteltiin: ylioppilas A. Ahola: Käsitteet ja todellisuus, Totuuden suhde perusteisiin, Suhtautuminen kategoriisiin oppeihin; ylioppilas P. Hyyrynen: Intergraalin historiallinen kehitys; lääketieteen kandidaatti A. Kauppala: Ihminen ja elämä; filosofian maisteri R. Kauppi: Muutoksen probleema varhaiskreikkalaisessa ajattelussa, Logiikan algebra (2 esitelmää), Hyvyyden teoriaa, Leibnizin logiikka, Stoaisten logiikka, Käsitteen sisällys ja ala, Käsitteiden eri lajeista; arkkitehti K. Petäjä: Arkkitehtuurin mitta- ja modulijärjestelmä; dosentti U. Saarnio: Tietoteoriaa (6 esitelmää), Transfinitiivisista luvuista, Rationalismi ja empirismi, Ontologia, Universalit ja niiden eksistenssi, Kokonaisuus ja osa, Ajatuskalkyylistä, Nikolai Hartmann ontologian uudistajana, Loogisten tyyppien hierarkia, Oleminen ja olemassaolo, Tietämisen ja olemisen rajat, Kokonaisuus ja olemassaolo, Olemisen muodot, Olemisen modaliteetti, Lukumäärä ja luvun käsite, Luku ja ääretön, Ontologisista relaatioista (3 esitelmää), Nikolaus Cusanus, Transfinitiivisen käsite, Georg Cantor, Metafysiikan käsite; ylioppilas S. Sivenius: Spinozan etiikka, Leibnizin filosofiaa (5 esitelmää); filosofian maisteri T. Voutilainen: Finaliteetti.

Kerhon joulujuhla vietettiin 11. 12. Pythagoras-juhlanä, koska Pythagoraan koulukunnan perustamisesta oli tullut huluneeksi 2500 vuotta. Juhlassa piti dosentti U. Saarnio esitelmän Pythagoraan koulukunnan filosofiasta ja filosofan maisteri R. Kauppi Pythagoralaisten matematiikasta. Rouva C. Saarnion johtama kerhon kuoro lauloi.

Logiikan kerhon johtajana oli filosofian maisteri R. Kauppi. Kerhoon kuului 33 jäsentä ja se kokoontui koko vuoden kerran viikossa. Kerhossa luettiin loppuosa U. Saarnion tutkimuksesta Arvo ja eettisyys, R. Kaupin Käsitteen sisällys ja ala sekä alettiin käsitellä logiikan peruskäsitteitä B. Juhoksen teoksen Elemente der neuen Logik pohjalla. Opiskelu tapahtui etupäässä keskustelun muodossa.

Deutsche Literatur-kerhon puheenjohtajana toimi kirjailija K.-H. Bolay. Kerhoon kuului 192 jäsentä, joista kokouksiin osallistui keskimäärin 32. Kerho kokoontui joka toinen tiistai, yhteensä 20 kertaa. Kerhon puheenjohtaja piti seuraavat esitelmät: Begegnung mit Hölderlin; Jean Paul, ein moderner Meister; Heinrich von Kleists nüchterner Rausch; Novalis und die Hymnen an die Nacht; Eichendorff, nur ein Romantiker?; Annette von Droste-Hülshoff; Adalbert Stifter und das Verborgene; Georg Büchner und die neue Wirklichkeit; Die Stimme der Schweiz: C. F. Meyer; Die Stimme der Schweiz: Gottfried Keller; Lesung aus eigenen Werken; In Memoriam Thomas Mann; zum 150. Todesjahr Friedrich von Schillers; Theodor Storm der Romantiker Frieslands; Theodor Fontane und die Berliner Luft; Gerhart Hauptmann und der Naturalismus; Deutsche Buchneuheiten, eine Übersicht. Lisäksi piti filosofian maisteri M. Louhivaara esitelmän aiheesta Friedrich Hebbel, Schicksal und Werk sekä tohtori H. Wenz aiheesta Stefan Georg und sein Kreis. 13. 12. kuultiin levyä Thomas Mann'in lukevan otteen teoksestaan Bekenntnisse des Hochstaplers Felix Krull. Teoksen esitteli kirjailija K.-H. Bolay.

Vuoden viimeinen kokous oli samalla kerhon pikkujoulu, jonka ohjelmasta mainittakoon kirjastonjohtaja, dosentti U. Saarnion puhe, kirjailija K.-H. Bolayn esitelmä saksalaisista kirjauutuuksista sekä kirjallisuusaiheinen tietokilpailu kirjapalkintoineen. Juhlan yhteyteen oli Akateeminen Kirjakauppa järjestänyt näyttelyn uusimmasta saksalaisesta kirjallisuudesta.

15. 11. jaettiin läsnäoleville kerholaisille kyselykaavake. Vastaukset antoivat kerhossakävijöistä seuraavanlaisia tietoja: 37 osanottajaa jakutuivat iän ja sukupuolen mukaan seuraavasti:

ikä, v.	miehet	naiset	yhteensä	ikä v.	miehet	naiset	yhteensä
alle 20	—	3	3	51—60	2	4	6
20—30	—	13	13	61—69	2	1	3
31—40	—	2	2	70—	—	3	3
41—50	2	5	7				
				Kaikkiaan			37

Vastauksista ilmeni lisäksi kerholaisten koulusivistys, ammatti ja äidinkieli, sekä mistä lähtien, kuinka säännöllisesti ja mistä syystä he kävivät kerhossa ja kuinka he olivat siihen tutustuneet. Kaavakkeessa tiedusteltiin vielä, oliko kerhotoiminta innostuttanut kerholaisia lainaamaan saksankielistä kirjallisuutta. Kerholaiset esittivät myös arviointinsa kerhon toimintatavasta ja merkityksestä sekä toivomuksiaan kerhoon nähden.

Kerhossakäynnin aiheena oli etupäässä kirjallisuuden ja kielen harrastus sekä halu yleissivistyksen laajentamiseen. Kerhotoiminnan järjestämistä pidettiin yleensä erittäin hyvänä.

Tammikuussa kerho julkaisi Akateemisen Kirjakaupan julkaisemana Karl-Heinz Bolayn kirjan *Tendenzen in der deutschen Nachkriegsliteratur*, joka sisältää bibliografisen katsauksen v:n 1955 saksalaisesta kirjallisuudesta.

Cercle de littérature française kokoontui vuoden aikana 13 kertaa ranskalaisen M. Maurice Girod'n johdolla. Kerhon kokouksissa oli keskimäärin läsnä 25 henkeä.

Kevätkaudella kerhon puheenjohtaja M. Girod esitelmöi seuraavista kirjailijoista: Chateaubriand, Saint-Exupéry, Mérimée, Stendhal, Balzac (2 esitelmää).

Syyskaudella M. Girod piti esitelmiä seuraavista aiheista: Molière: *Les précieuses ridicules*, Jean Giraudoux, Alphonse Daudet et *Les lettres de mon moulin*. Myös muita ranskalaisia esitelmöitsijöitä vieraili kerhossa, niinpä esitelmöi M. Minczeles Beaumarchais'sta, M. Pierre Leroy Jean Gionosta ja M. Jacques Le Louarn Georges Duhamel'ista ja Georges Bernanos'ista.

Kerhon toimintaa elävöitettiin elokuvaesityksillä ja äänilevyillä. Esitelmien johdosta keskusteltiin ranskan kielellä.

English circle aloitti toimintansa lokakuussa 1955, puheenjohtajana Lotte Zurndorfer M. A. Kerhossa oli noin 70 jäsentä, joista kokouksissa oli läsnä keskimäärin 40. Kerho kokoontui syyskaudella 3 kertaa ja kokouksissa pidettiin seuraavat esitelmät, joiden aiheista keskusteltiin: Herbert Lomas M. A.: D. H. Lawrence, Kingsley Hart M. A.: Jouce Cary and the modern novel, Lotte Zurndorfer M. A. Ballads; a programme illustrated with readings and records.

Musiikkikerho on toiminut kuluvana vuonna puheenjohtajansa filosofian maisteri B. Carpelanin johdolla. Kerhossa oli 1 231 jäsentä ja sen järjestämissä viidessätoista studiokonsertissa oli keskimäärin 80 kuulijaa. Konserteissa pidettiin seuraavat säveltäjä-esittelyt, joiden jälkeen kuultiin äänilevyiltä asianomaisten säveltäjien sävellyksiä, yhteensä 63 teosta: Carpelan: Monteverdi, Carissimi, Geminiani, Mozart, Vivaldi, Bach, Prokofjev, Bartok ja Händel; kapellimestari E. Länsiö: Stravinski, Schönberg ja Šostakovitš; säveltäjä S. Nummi: Palestrina, Bach; pianisti Rolf Bergroth: Ravel ja Hindemith; toimittaja M. Vuorenjuuri: Alban Berg; säveltäjä Einar Englund: Šostakovitš.

Kallion sivukirjasto. *Kirjallisuuserkhoa* johti filosofian maisteri E. Wirla. Kerho kokoontui 6 kertaa. Jäseniä oli kaikkiaan 108 ja kokouksissa oli läsnä keskimäärin 18 jäsentä. Kirjallisuuserkhossa pidettiin seuraavat esitelmät: filosofian maisteri O. Hormia: Modernin lyriikan ongelmia; filosofian maisteri K. Laitinen: Ernest Hemingway; kirjailija L. Nummi: Eräistä mystillisistä piirteistä uudemmassa kirjallisuudessa; filosofian maisteri E. Wirla: Rakkaus eri aikojen runouden kuvastimessa; kirjailija H. Erjakka: Miestenhan maailma on; filosofian maisteri Rm. Engman-Enari: Halldór Laxness.

Psykologian kirjastokerhoa johti filosofian maisteri A. Olamaa. Kerho kokoontui 5 kertaa. Jäseniä oli yhteensä 126, kussakin kokouksessa keskimäärin 25. Kertomusvuonna pidettiin seuraavat esitelmät: dosentti U. Saarnio: Onko eetillistä pahaa olemassa?; Etiikan peruskäsitteistä, Immanuel Kantin velvollisuuskäsite; johtaja Y. Kallinen: Intialaisesta ajattelusta, Mitä on joga?

Nuorisokerhoa johti ylioppilas L. Kola. Kerho kokoontui kevätkauden aikana 3 kertaa ja jäseniä oli yhteensä 59, kussakin kokouksessa keskimäärin 20. Nuorisokerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: filosofian maisteri E. Wirla: Pohjois-Amerikan Yhdysvallat, Kiinan kulttuuri, Tyynen valtameren saaret; ylioppilas L. Kola: Kiinan maantiede, Australia ja Uusi Seelanti.

Musiikkikerhoa johti kapellimestari E. Länsiö. Kerho kokoontui syyskauden aikana 3 kertaa ja jäseniä oli yhteensä 111, kussakin kokouksessa keskimäärin 37. Musiikkikerhossa pidettiin seuraavat esitelmät, joihin kuhunkin liittyi konserttiesitys äänilevyiltä esitelmään liittyvästä aiheesta. Kapellimestari E. Länsiö: Claudio Monteverdi, musiikki: Monteverdin kaksi oopperakohtausta, Vanhoja venetsialaisia madrigaleja; toimittaja M. Vuoren-

juuri: Nykymusiikista, musiikkina oli Arnold Schönberg: Jousikvartetti N:o 4 op. 37, Alban Berg: Jousikvartetti op. 3. Anton von Webern: 5 osaa jousikvartetille op. 5; urkutaiteilija Geo Böckerman: Urkumusiikkia Cabezonista Bachiin. Musiikki: Teoksia urkumusiikin varhaisilta vuosisadoilta tämän hetken parhaiden urkureiden esittäminä.

Musiikkiteorian kerhoa johti kapellimestari E. Länsiö. Kerho kokoontui syyskauden aikana 3 kertaa osanottajamäärän ollessa kaikkiaan 55, keskimäärin kokousta kohden 18. Musiikinteorian kerhossa kapellimestari E. Länsiö piti esitelmäsarjan polyfonian kehityksestä. Musiikkinäytteet soitti pianotaiteilija A.-L. Mäki-Nyblom.

Käpylän sivukirjasto. Musiikkikerho kokoontui 7 kertaa. Puheenjohtajana toimi säveltäjä S. Nummi. Kapellimestari E. Länsiö piti esitelmäsarjan Musiikin muoto-rakenteista. Esitelmiä valaistiin musiikkinäyttein. Osanottajia oli yhteensä 145, keskimäärin 21 henkilöä.

Äänilevykonsertteja sunnuntaiaamupäivisin järjestettiin 11 kertaa. Niissä esitettiin yhteensä 71 teosta. Kävijöitä oli 415, keskimäärin 38.

Malmi sivukirjasto. Kirjastokerhon puheenjohtajana toimi kirjastonhoitaja A. Talvela. Kerho kokoontui 20 kertaa. Osanottajien lukumäärä oli 17, keskimäärin 7. Kerhossa luettiin R. Koskimiehen Elävä kansalliskirjallisuus I, ss. 218—475, II, ss. 1—164. Kirjailijain tuotannosta esitettiin näytteitä. Keskustelukokouksissa pidettiin seuraavat esitelmät: agronomi P. Korhonen: Walentin Chorellin Miriam, Tiede ja usko elämän arvoitusten edessä; filosofian maisteri A. Krohn: Moderni taide; rouva I. Mela: Puola ja puolalaiset; filosofian maisteri U. Peltoniemi: Suomalaisen yhteiskunnan muuttuminen; yhteiskuntatieteiden kandidaatti K. Väisänen: Nainen ja yhteiskunta.

Kirjaston esittelyt. Pääkirjastossa ja monissa sivukirjastoissa kävi useita sekä ulkomaalaisia että kotimaisia vierailijoita, joille eri osastojen esittelyn yhteydessä selostettiin kirjaston historiaa ja toimintaa. Näistä mainittakoon seuraavat: sisäasiainministeri V. Leskinen suoritti tutustumiskäynnin poliisilaitoksen kirjastoon; kirjastonhoitaja Jürgen Just, Zentralbibliothek Zürich/Anhalt, tutustui pääkirjastoon; kirjastovirkailija B. Thiesen Kööpenhaminan kaupunginkirjastosta pääkirjastoon ja Tuberkuloosiparantolan kirjastoon. Yhteiskunnallisen Korkeakoulun kirjastolinjan opiskelijoille esiteltiin pääkirjastoa sekä Kallion, Tuberkuloosiparantolan, Toukolan ja Pakilan kirjastoa. Helsingin kaupungin harjoittaman ammatinvalinnan ohjauksen yhteydessä teki useita keskikoulun päättävien nuorten ryhmiä tutustumiskäynnin Kallion sivukirjastoon. Töölön sivukirjastoa esiteltiin Helsingin kaupungin ja Valtion sairaanhoitokoulujen oppilaille. Näistä ensinmainitut tutustuivat myös sairaalasivukirjaston eri osastoihin. Useat yksityiset kaupunkien, kauppaloitten ja maalaiskuntien kirjastonhoitajat tekivät opintokäyntejä pääkirjastoon ja sivukirjastoihin. Lisäksi esiteltiin sekä pääkirjastoa että eräitä sivukirjastoja useille kansa- ja oppikoulujen luokille.

Juhlatalaisuudet. Kallion sivukirjastossa pidettiin 28. 11. Sibelius-juhla, jossa säveltäjä S. Nummi piti esitelmän Sibelius ja musiikkielämämme nykyhetki, pianotaiteilija E. Tavaststjerna esitti Sibeliuksen pianomusiikkia ja kapellimestari E. Länsiö luki otteita Erik Tavaststjernan teoksesta Sibeliuksen pianosävellykset. Juhlassa oli läsnä 60 henkeä.

Poliisilaitoksen sivukirjaston avajaiset pidettiin 3. 2. poliisilaitoksen pylväsalissa. Tilaisuudessa puhuivat poliisikomentaja E. Gabrielsson ja kirjastonjohtaja U. Saarnio. Lautasaaren uuden kirjastotalon harjannostajaiset pidettiin marraskuussa.

Sairaalasivukirjasto. Nikkilän sairaalan kirjasto järjesti kolme kirjastokonserttia, joista kaksi oli tarkoitettu potilaille, kolmas henkilökunnalle. Potilaskonsertissa 20. 8. esitettiin Bach: Toccata ja fuuga, Beethoven: Viides sinfonia ja Mozart: A-duuri viulukonsertto. Läsnä oli 328 henkeä. 27. 8. pidetyssä konsertissa oli ohjelmana Prokofjev: Romeo ja Julia ja Tšaikovski: Neljäs sinfonia. Läsnä oli 176 henkeä. Ohjelmat esitteli tohtori K. Karlsson. Henkilökunnan konsertissa 17. 8. esitettiin Beethoven: Kvartetti, Mozart: Jupiter-sinfonia ja Kvintetti sekä Bachin motetteja. Läsnä oli 34 henkeä.

Määrärahojen käyttö. Kirjallisuuden ostoon käytettiin v. 1955 17 326 299 mk ja summa jakaantui erikielisen kirjallisuuden kesken seuraavasti:

	Mk
Suomalainen kirjallisuus	10 354 960
Skandinaavinen »	4 651 133
Saksalainen »	1 513 070

		Mk
Englantilainen kirjallisuus		630 706
Ranskalainen »		147 648
Muunkielinen »		28 782
	Yhteensä	17 326 299

		Mk
Aikakauslehdet	2 577 185	
Musiikki	332 711	
Sidonta	12 771 256	15 681 152
	Kaikkiaan	33 007 451

Tulot. Kaupunginkirjaston tulot nousivat v. 1955 2 843 684 mk:aan jakaantuen seuraaviin eriin:

	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk
Kirjasakot ja sekalaiset tulot	2 300 000	2 653 582
Kaupunginkirjaston valtionapu	150 000	—
Henkilökunnan luontoisedut	167 100	164 650
Henkilökunnan käteisvuokrat	26 172	25 452
	Yhteensä	2 643 272
		2 843 684

Menot. V. 1955 talousarvioon oli kaupunginkirjaston menoja varten merkitty 133 990 992 mk, johon vuoden aikana merkittiin tilisiirtoina 8 541 785 mk, joten käytettävissä oli 142 532 777 mk. Menot tilien mukaan nousivat 140 166 265 mk:aan jakaantuen seuraaviin menoeriin:

Menoeriä	Määrärahat, mk	Menot tilien mukaan, ¹⁾ mk	Säästö (+) tai ylitys (—), mk
Palkkiot	189 000	165 100	+ 366 512
Vakinaiset viranhaltijat	70 699 715	72 861 685	— 2 161 970
Tilapäiset viranhaltijat	2 788 198	2 788 198	
Vuosilomakustannukset	3 366 640	3 312 884	+ 53 756
Sunnuntaityökorvaukset	2 200 000	1 680 865	+ 519 135
Muut palkkamenot	6 650 062	6 051 585	+ 598 477
Vuokra	8 313 098	8 313 098	—
Lämpö	2 427 750	1 999 719	+ 428 031
Valaistus	2 341 000	2 525 151	— 184 151
Siivoaminen	600 000	610 514	— 10 514
Vedenkulutus	32 000	39 700	— 7 700
Puhtaanapito	193 770	197 270	— 3 500
Kaluston hankinta	5 100 000	5 100 000	—
Kaluston kunnossapito	830 000	820 676	+ 9 324
Painatus	950 000	852 953	+ 97 047
Kirjallisuus ja sidonta ²⁾	34 409 600	33 007 451	+ 1 402 149
Tarverahat	1 596 000	1 439 418	+ 156 582
	Yhteensä	144 848 803	141 766 267 + 3 082 536

Kirjastolautakunnan valvonnan alaiset yhdistykset. Kirjastolautakunta on kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaisesti valvonut seuraavien yleishyödyllisten yhdistysten saamien avustusten käyttöä: Kirjoja Sokeille, yhdistys Suomen Työväen Arkisto, Kasvatusopillinen kirjasto- ja lukusalisäätiö sekä Bragen leikekokoelma.

¹⁾ Tähän eivät sisälly kirjastorakennusten ylläpitokustannukset. — ²⁾ Kirjallisuuden hankkimiseen käytettiin 20 236 195 mk ja sidontaan 12 771 256 mk.